

Sygn. akt VIII U 1121/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 maja 2023 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Sasiadek	

po rozpoznaniu w dniu 2 maja 2023 roku w Gliwicach

sprawy z odwołania T. B., I. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania T. B., I. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 30 sierpnia 2022 roku, **nr** (...)

z dnia 21 września 2022 roku, **nr** (...)

1. oddała odwołanie I. Ś.,

2. oddała odwołanie T. B..

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek

Sygn. akt VIII U 1121/22

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 sierpnia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zobowiązał odwołującą I. Ś. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych:

- przyznanego 6 sierpnia 2020 roku, a wypłaconego 10 sierpnia 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 września 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 298,94 zł;

- przyznanego 3 września 2020 roku, a wypłaconego 4 września 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 października 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 289,37 zł;

- przyznanego 5 października 2020 roku, a wypłaconego 7 października 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 listopada 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 279,48 zł.

Łączną kwotę nienależnie pobranych świadczeń postojowych określono na 7107,79 zł. Złożyły się na nią - należność główna 6240 zł oraz odsetki 867,79 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że we wniosku o świadczenie postojowe odwołująca złożyła oświadczenie o ograniczeniu wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę, gdy tymczasem ograniczenie nie nastąpiło. Tym samym odwołująca złożyła nieprawdziwe oświadczenie, na podstawie którego doszło do wypłaty świadczenia postojowego, które podlega obecnie zwrotowi jako nienależnie pobrane.

W odwołaniu od powyższej decyzji I. Ś. domagała się jej uchylenia wskazując, że przepisy regulujące przyznawanie świadczenia postojowego były w momencie ich wprowadzania niejasne dla adresatów norm. Odwołująca była przekonana, że ma prawo do świadczenia, ponieważ nastąpiły ograniczenia w wykonywaniu umowy zlecenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Decyzją z 21 września 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. zobowiązał odwołującą T. B. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych:

- przyznanego 6 sierpnia 2020 roku, a wypłaconego 7 sierpnia 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 września 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 314,19 zł;

- przyznanego 3 września 2020 roku, a wypłaconego 4 września 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 października 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 304,61 zł;

- przyznanego 3 października 2020 roku, a wypłaconego 6 października 2020 roku w kwocie 2080,00 zł w terminie miesiąca od dnia otrzymania decyzji wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, liczonymi od dnia 1 listopada 2020 roku do dnia zwrotu; wysokość odsetek ustawowych na dzień wydania decyzji wynosi 294,72 zł.

Łączną kwotę nienależnie pobranych świadczeń postojowych określono na 7153,52 zł. Złożyły się na nią - należność główna 6240,00 zł oraz odsetki 913,52 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że we wniosku o świadczenie postojowe odwołująca złożyła oświadczenie o ograniczeniu wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę, gdy tymczasem ograniczenie nie nastąpiło. Tym samym odwołująca złożyła nieprawdziwe oświadczenie, na podstawie którego doszło do wypłaty świadczenia postojowego, które podlega obecnie zwrotowi jako nienależnie pobrane.

W odwołaniu od powyższej decyzji T. B. domagała się jej uchylenia, wskazując, że przepisy regulujące przyznawanie świadczenia postojowego były w momencie ich wprowadzania niejasne dla adresatów norm. Odwołująca była przekonana, że ma prawo do świadczenia, ponieważ nastąpiły ograniczenia w wykonywaniu umowy zlecenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Zarządzeniem z dnia 10 stycznia 2023 roku sprawy z odwołań I. Ś. (VIII U 1121/22) i T. B. (VIII U 1123/22) połączono do wspólnego prowadzenia i rozpoznania pod sygn. akt VIII U 1121/22.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołująca I. Ś. świadczyła usługi jako doradca klienta P. Polska na podstawie umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług zawartej dnia 14 grudnia 2018 roku na czas nieokreślony dla (...) S.A. w W..

Podobnie T. B. świadczyła usługi jako doradca klienta P. Polska na podstawie umowy cywilnoprawnej o świadczenie usług zawartej dnia 10 grudnia 2018 roku na czas nieokreślony dla (...) S.A. w W..

Wynagrodzenie odwołujących z tytułu opisanych wyżej umów cywilnoprawnych miało w całości charakter prowizyjny.

I. Ś. uzyskała z tytułu umowy z (...) S.A. następujące przychody brutto:

12/2019 – 2 817,63 zł

01/2020 - 1 669, 99 zł

02/2020 – 1 109,57 zł

03/2020 – 2 074,15 zł

04/2020 – 1 804,36 zł

05/2020 – 3 001,68 zł

06/2020 – 3 243,25 zł

07/2020 – 3 125,54 zł

08/2020 – 2 220,07 zł (w okresie od 25 sierpnia do 15 września 2020 roku odwołująca była niezdolna do pracy).

09/2020 – 956,06 zł

10/2020 – 1 550,29 zł

11/2020 – 3 223,33 zł

12/2020 – 3 136,11 zł

T. B. uzyskała z tytułu umowy z (...) S.A. następujące przychody brutto:

12/2019 – 3 605,60 zł

01/2020 - 2 395,14 zł

02/2020 – 1 746,40 zł

03/2020 – 1 780,17 zł

04/2020 – 1 898,68 zł

05/2020 – 2 066,86 zł

06/2020 – 2 811,86 zł

07/2020 – 2 350,12 zł

08/2020 – 2 754,08 zł

09/2020 – 1 805,69 zł (w okresie od 18 września do 30 listopada 2020 roku odwołująca była niezdolna do pracy).

10/2020 – 135,74 zł

11/2020 – 0,00 zł

12/2020 – 1 145,88 zł.

Odwołujące pierwszy raz wystąpiły z wnioskami o świadczenie postojowe w związku z przeciwdziałaniem skutkom Covid-19 dla umów zlecenia: I. Ś. w dniu 5 sierpnia 2020 roku, T. B. w dniu 4 sierpnia 2020 roku.

We wnioskach odwołujące wskazały, że zleceniodawca odmówił w ich imieniu złożenia wniosku o świadczenie postojowe. Odwołujące zaznaczyły również w złożonych wnioskach, że nastąpiło ograniczenie wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę.

Odwołujące składały wnioski o świadczenie postojowe za kolejne okresy, ostatnie wnioski obie odwołujące złożyły w początkach października 2020 roku wskazując w nich, że sytuacja materialna wykazana w pierwotnych wnioskach o świadczenie postojowe nie uległa poprawie.

Świadczenia postojowe zostały wypłacone odwołującym w łącznych kwotach dla każdej z nich po 6240,00 zł.

W okresie, za który odwołujące wnioskowały o przyznanie świadczeń - faktycznie realizowały one zwarte z (...) S.A. umowy. Obowiązki odwołujących polegały na udzielaniu pożyczek i zbieraniu rat. Głównym sposobem komunikowania się z klientem była usługa świadczona bezpośrednio w domu klienta. Jedynie w marcu 2020 roku doszło do ograniczenia kontaktu bezpośredniego z klientem z uwagi na wymogi sanitarne, jednak kontakt bezpośredni został zastąpiony kontaktem telefonicznym, co nie wpłynęło na ograniczenie ilości wykonywanych usług. U odwołującej I. Ś. przychód za marzec był wręcz wyższy niż za styczeń 2020 roku. Od kwietnia 2020 roku kontakt bezpośredni z klientem został przywrócony.

W toku postępowania przed organem rentowym (...) S.A. poinformowała pozwany organ rentowy, że w jej działalności do 31 grudnia 2020 roku nastąpił „prześój” w rozumieniu art. 15 g ust. 9 ustawy z 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, jednak w ocenie płatnika, nie wpłynęło to na ograniczenie w wykonywaniu umów cywilnoprawnych przez odwołujące.

Odwołujące przyznały przed Sądem, że w okresie, za który wnioskowały o przyznanie świadczeń postojowych wykonywały umowy z (...) S.A., a I. Ś. stwierdziła nawet, że „pracowała więcej” (k. 43). Nie doszło zatem do ograniczenia wykonywania umowy spowodowanego przestojem zleceniodawcy, o czym świadczą także zestawienia przychodów odwołujących za poszczególne miesiące (za wyjątkiem okresów, w których odwołujące były niezdolne do pracy). Spadek przychodów w określonych miesiącach był związany ze specyfiką zawartych umów cywilnoprawnych i swobodą w sposobie ilościowej realizacji, co było zależne, jak przyznała odwołująca I. Ś., wyłącznie od woli odwołujących.

Powyższe ustalono w oparciu o: akta organu rentowego odwołujących, przesłuchanie odwołujących I. Ś. i T. B. (e-protokół z dnia 14 marca 2023 roku).

Sąd uznał materiał dowodowy za kompletny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych. Odwołujące zasadniczo same potwierdziły, że wykonywały umowy w spornym okresie, a poza formą komunikowania się z klientami w marcu 2020 roku, mogły same decydować o ilościowej realizacji usług.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania odwołujących nie mogły zostać uwzględnione, ponieważż zaskarżone decyzje były prawidłowe.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy istnieją podstawy do żądania przez organ rentowy zwrotu wypłaconych odwołującym świadczeń postojowych. Organ rentowy zobowiązując odwołujące do zwrotu tych świadczeń podnosił, że odwołujące podały nieprawdziwe informacje dotyczące ograniczenie wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę.

Zgodnie z art. 15zq ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy z 2 marca 2020r roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020, poz. 374 ze zm.) świadczenie postojowe przysługuje osobie wykonującej umowę agencyjną, umowę zlecenia, inną umowę o świadczenie usług, do której zgodnie z ustawą z 23 kwietnia 1964r. - Kodeks cywilny stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowę o dzieło, zwane dalej "umową cywilnoprawną". Świadczenie postojowe przysługuje, gdy w następstwie wystąpienia COVID-19 doszło do przestoju w prowadzeniu działalności, odpowiednio przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą albo przez zleceniodawcę lub zamawiającego, z którymi została zawarta umowa cywilnoprawna.

Stosownie do art.15 zq ust. 5 ustawy osobie wykonującej umowę cywilnoprawną świadczenie postojowe przysługuje jeżeli:

- 1) umowa cywilnoprawna została zawarta przed dniem 1 kwietnia 2020 roku;
- 2) przychód z umowy cywilnoprawnej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, w którym został złożony wniosek o świadczenie postojowe, nie był wyższy od 300% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązującego na dzień złożenia wniosku;
- 3) nie podlega ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu.

Zgodnie z art. 15zua ustawy świadczenie postojowe może zostać przyznane ponownie, na podstawie oświadczenia osoby uprawnionej, której wypłacono świadczenie postojowe, o którym mowa w art.15zu ust.1.

Wypłata po raz kolejny świadczenia postojowego może zostać dokonana nie wcześniej niż w miesiącu następującym po miesiącu wypłaty świadczenia postojowego, o którym mowa w art.15 zu ust.1.

Warunkiem przyznania kolejnego świadczenia postojowego jest wykazanie w oświadczeniu, że sytuacja materialna wykazana we wniosku, o którym mowa w art.15 zs albo 15zsa, nie uległa poprawie.

Kwestie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń postojowych reguluje natomiast art. 15zx powołanej ustawy, który w ustępie 1 stanowi, że osoba, która pobrała nienależnie świadczenie postojowe, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Za nienależnie pobrane świadczenie postojowe uważa się, zgodnie z ust. 2 tegoż uregulowania, świadczenie:

- 1) **przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych oświadczeń lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenie lub odpowiednio zleceniodawcę lub zamawiającego;**
- 2) wypłacone osobie innej niż osoba uprawniona;

3) wypłacone w kwocie wyższej niż należna.

W niniejszej sprawie obie odwołujące we wnioskach o świadczenie postojowe złożyły oświadczenia, że nastąpiło ograniczenie wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez zleceniodawcę. Jednak przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało w sposób niebudzący wątpliwości, że do ograniczenia, o którym mowa powyżej nie doszło.

W okresie, za który odwołujące wnioskowały o przyznanie świadczeń - faktycznie wykonywały one zwarte z (...) S.A. umowy. Jedynie w marcu 2020 roku doszło do ograniczenia kontaktu bezpośredniego z klientem z uwagi na wymogi sanitarne, jednak kontakt bezpośredni został zastąpiony kontaktem telefonicznym, co nie skutkowało ograniczeniem ilości wykonywanych usług. Od kwietnia 2020 roku kontakt bezpośredni z klientem został przywrócony. Zestawienia przychodów odwołujących za poszczególne miesiące świadczą o tym, że nie doszło do ograniczenia wykonywania umowy spowodowanego przestojem zleceniodawcy. U odwołującej I. Ś. przychód za marzec był wręcz wyższy niż za styczeń 2020 roku. Odwołujące przyznały przed Sądem, że w okresie, za który wnioskowały o przyznanie świadczeń wykonywały umowy z (...) S.A., a I. Ś. stwierdziła nawet, że „pracowała więcej” (k. 43). Spadek przychodów w określonych miesiącach był związany ze specyfiką zawartych umów cywilnoprawnych i swobodą odwołujących w sposobie ilościowej ich realizacji.

W ocenie Sądu Okręgowego, na podstawie zgromadzonego powyżej materiału dowodowego, należy jednoznacznie stwierdzić, że świadczenia postojowe wypłacone każdej z odwołujących były świadczeniami nienależnymi, a tym samym podlegają zwrotowi.

Odwołujące składając pierwszy raz wniosek o przyznanie świadczenia postojowego, co podtrzymały w kolejnych wnioskach, wskazały w tym wniosku, poprzez zakreślenie odpowiedniej rubryki, że wystąpiło ograniczenie wykonywania umowy z powodu przestoju w prowadzeniu działalności przez ich zleceniodawcę. Oznacza to spełnienie przesłanki uznania świadczenia za nienależne, określonej w art. 15zx ust. 2 pkt 1 ustawy covidowej, albowiem świadczenie zostało wypłacone odwołującym na podstawie fałszywego oświadczenia.

W ocenie Sądu odwołujące nie mogą skutecznie powoływać się w przedmiotowej sprawie na brak świadomości, czy też dobrą wiarę, albowiem przesłanki przyznania świadczenia postojowego zostały wymienione we wniosku, który wypełniła każda z odwołujących wskazując, że spełnia ona określoną we wniosku przesłankę.

Mając powyższe na uwadze Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania każdej z odwołujących jako bezzasadne.

(-) sędzia Małgorzata Sasiadek